

Тестові питання (виберіть одну правильну відповідь)

1. Яка з наведених функцій НЕ є основною для влади?
  - a) Встановлення загальнообов'язкових норм суспільного життя
  - b) Контроль за дотриманням законів
  - c) Розвиток природничих наук
  - d) Реалізація загальних інтересів суспільства

2. Яке визначення влади належить Максиму Веберу?
  - a) Сила, що забезпечує стабільність у суспільстві
  - b) Спосіб маніпулювання громадською думкою
  - c) Визнання асиметричності відносин між суб'єктами
  - d) Форма культурного впливу на маси

3. Хто з філософів визначав владу як спроможність змінювати стосунки між людьми?
  - a) К. Маркс
  - b) Б. Рассел
  - c) А. Адлер
  - d) З. Фрейд

4. Які з наведених елементів є необхідними для існування влади?
  - a) Мінімум три партнери та система заохочень
  - b) Наявність суб'єкта і об'єкта влади, санкцій та суспільних норм
  - c) Лише суб'єкт влади та його рішення
  - d) Політичний контроль над усіма сферами життя

5. Який аспект влади визначає її законність та відповідність суспільним нормам?
  - a) Сила
  - b) Харизма
  - c) Легітимність
  - d) Авторитаризм

6. Який тип влади базується на вірі підлеглих у традиційні норми?
  - a) Раціональна
  - b) Харизматична
  - c) Традиційна
  - d) Легітимна

7. Який тип влади, за Максом Вебером, заснований на бюрократичних механізмах?
  - a) Харизматична
  - b) Традиційна
  - c) Раціональна
  - d) Деспотична

8. Яке поняття характеризує втрату ефективності влади?
- Демократизація
  - Ерозія влади
  - Децентралізація
  - Узурпація
9. Які три рівні легітимності влади виокремлюють дослідники?
- Економічний, політичний, адміністративний
  - Ідеологічний, структурний, персоналізований
  - Локальний, національний, глобальний
  - Авторитарний, тоталітарний, демократичний
10. Що є основним фактором маніпулятивної влади?
- Використання економічного тиску
  - Контроль над засобами масової інформації
  - Використання військової сили
  - Прямий примус громадян
11. Який науковий підхід розглядає владу як поведінковий феномен?
- Теологізм
  - Біхевіоризм
  - Структуралізм
  - Інструменталізм
12. Які три основні іпостасі політичної влади виділяють у політичній психології?
- Раціональна, традиційна, легітимна
  - Прагматично-регулятивна, патерналістсько-демагогічна, маніпулятивно-параноїальна
  - Автократична, демократична, комуністична
  - Структурна, функціональна, ідеологічна
13. Що є основним мотивом влади за А. Адлером?
- Фінансова вигода
  - Компенсація особистих невдач
  - Бажання допомогти суспільству
  - Прагнення уникнути відповідальності
14. Який із методів влади є найбільш ефективним у демократичних суспільствах?
- Фізичний примус
  - Економічний тиск
  - Переконання та правове регулювання
  - Диктатура та контроль над інформацією
15. Який психологічний механізм може пояснити підпорядкування владі в суспільстві?

- a) Ідентифікація з авторитетом
- b) Біологічна схильність
- c) Соціальний хаос
- d) Відсутність моральних норм

Завдання на відповідність

Термін	Визначення
Політична влада	a) Визнання владних повноважень суспільством.
Легітимність влади	b) Система відносин між суб'єктами, що включає управління та підпорядкування.
Авторитаризм	c) Форма правління, де влада зосереджена в руках однієї особи або групи без широкої участі громадян.
Демократія	d) Політичний режим, що ґрунтується на виборності влади та врахуванні думки народу.
Харизматичне лідерство	e) Влада, що базується на особистих якостях лідера, а не на законах чи традиціях.

Форма влади	Характеристика
Харизматична влада	a) Базується на традиціях, звичаях та вірі в авторитет правителя.
Традиційна влада	b) Заснована на правилах, бюрократичних процедурах і виборності.
Раціонально-правова влада	c) Будується на особистісних якостях та впливовості лідера.
Диктатура	d) Передбачає жорсткий контроль суспільства, обмеження політичних прав і свобод.
Олігархія	e) Влада належить невеликій групі осіб, які контролюють економічні й політичні процеси.

Тип легітимності	Зміст
Ідеологічний	a) Відповідність влади загальноприйнятим правилам і законам у суспільстві.
Структурний	b) Суспільство визнає владу через довіру до політичної системи.
Персоналізований	c) Влада отримує визнання завдяки конкретній особі, її особистим якостям і впливу.

Мотиваційний чинник	Зміст
Прагнення до контролю	а) Влада як засіб самоствердження через домінування над іншими.
Прагнення до безпеки	б) Використання влади для захисту себе та своєї групи від зовнішніх загроз.
Прагнення до визнання	с) Бажання отримати соціальне схвалення, популярність або статус.
Прагнення до ресурсу	д) Використання влади як інструменту для доступу до матеріальних благ, фінансів чи інформації.
Потреба у впливі	е) Влада як засіб реалізації своїх ідей та формування суспільного порядку.

Відкрите питання

1. Як ви вважаєте, що важливіше для влади — легітимність чи ефективність? Аргументуйте свою відповідь.
2. Наведіть приклад політичного лідера, чия влада була заснована на харизмі. Які були наслідки його правління?
3. Які основні методи використовує політична влада для впливу на суспільну думку?
4. Як можна пояснити феномен маніпулятивної влади з точки зору психології?

Ситуаційний аналіз

Ситуація 1.

Один із кандидатів на виборах виявився надзвичайно популярним серед виборців, хоча його політична програма була доволі загальною. Він часто використовував емоційні заклики, говорив простими фразами і з легкістю викликав довіру. Водночас, експерти наголошували, що його реальні навички управління є обмеженими.

Як можна пояснити популярність цього кандидата з точки зору харизматичної влади?

Які психологічні механізми працюють у виборців, які підтримують таких лідерів?

Які можливі ризики для суспільства, якщо влада базується виключно на харизмі?

Ситуація 2.

Під час передвиборчої кампанії одна з партій поширювала інформацію про конкурента, використовуючи перебільшені та частково неправдиві факти. Крім того, її стратегія включала часте повторення ключових гасел, які створювали у виборців негативний образ суперника. Соціальні мережі стали головним каналом поширення цієї інформації.

Які маніпулятивні техніки були використані у цій ситуації?

Чому виборці можуть піддаватися маніпуляціям, навіть якщо інформація є сумнівною?

Як можна протидіяти подібним методам впливу в політичній боротьбі?

Ситуація 3.

Після економічної кризи в країні значно зросло невдоволення діями уряду. Хоча формально влада була обрана демократичним шляхом, більшість громадян почали вважати, що вона не представляє їхніх інтересів. Виникли масові протести, з'явилися заклики до перевиборів та зміни політичного курсу.

Який рівень легітимності влади (ідеологічний, структурний чи персоналізований) було порушено у цій ситуації?

Які дії може здійснити уряд для відновлення довіри громадян?

Як психологічні фактори впливають на сприйняття влади під час кризи?

Ситуація 4.

Директор великої компанії звик ухвалювати всі рішення одноосібно, не враховуючи думку підлеглих. Він часто використовував методи тиску, підвищував голос на співробітників і пригрозив звільненням тим, хто не виконував його накази швидко. Згодом працівники стали менш ініціативними, перестали висловлювати ідеї та діяли виключно за вказівками керівника.

Який стиль управління демонструє цей керівник?

Які психологічні наслідки такого стилю керівництва для колективу?

Як можна покращити ситуацію, щоб підвищити мотивацію працівників?